

NEWSLETTER NÚM. 23
OCTUBRE/DESEMBRE 2010

Editorial

Ara fa un any entrevistàvem en aquesta *Newsletter* el tècnic en muntatge d'ulleres encarregat del taller d'òptica de l'Hospital Sominé Dolo de Mopti posat en marxa per la Fundació Ulls del món en el marc del programa *Ulls de Mali*. Avui hem de lamentar la seva pèrdua. I és que Mohamed Toure, de 37 anys, va perdre la vida el passat mes de novembre a causa d'un fatal accident de trànsit.

Es tracta, en primer lloc, d'una pèrdua personal important. Qui el coneixia, el recorda com "una persona riallera i que sempre intentava que la gent del seu voltant se sentís bé". També representa la pèrdua d'un professional involucrat amb les activitats de la Fundació per tal de prevenir i combatre la ceguesa evitable a terres africanes. "Estava molt interessat amb la seva feina i tenia moltes ganes d'aprendre constantment. Mai havia vist una persona que hagi après tant i tan bé amb poc temps. Sabia fer el més complicat del taller i, si no, ho aprenia pel seu compte", explica la tècnica d'Òptica de la Fundació, Sandra Barroso, que va compartir hores de treball amb ell.

Mohamed Toure deixa vacant una plaça de treball importantíssima en el marc de la lluita contra la ceguesa evitable a Mali, com és una instal·lació que permet l'accés a ulleres de baix cost per part de les persones sense recursos econòmics que pateixen defectes refractius. Esperem que ben aviat el taller d'òptica pugui estar de nou en funcionament. Mentrestant, a Ulls del món seguim treballant per tal que els projectes comencin l'any 2011 amb força i **aprofitem per desitjar-vos unes bones festes.**

NOTÍCIES

Més de 930 consultes i 150 intervencions al Sàhara

Es formen tècniques d'oftalmologia sahraus

Segueix la capacitat a Maputo

Beques a l'Argentina per als oftalmòlegs bolivians

Activitats d'educació per a la salut a les comunitats de Bolívia

Nous cursos a distància per als professionals de Mali

Bona acollida de La Nit dels Ulls del món a Galícia

Exposició fotogràfica a l'IMO

Presència internacional de la Fundació

ULLS DEL MÓN ALS MITJANS

L'ENTREVISTA

Bibiana Ruberte, coordinadora del programa *Ulls del Sàhara*

NOTÍCIES

MÉS DE 930 CONSULTES I 150 INTERVENCIONS AL SÀHARA

Ulls del món ha organitzat el mes d'octubre les **dues comissions mèdiques** previstes per aquest 2010 als campaments de refugiats sahraus de Tindouf, seguint la línia iniciada els darrers anys de reduir l'activitat assistencial en benefici de les actuacions relacionades amb la **formació** i la **prevenció**. En aquestes activitats s'han dut a terme un total de **932 consultes** i **153 intervencions quirúrgiques**.

Del 26 de setembre al 9 d'octubre s'ha celebrat una **comissió pediàtrica** de la mà de l'oftalmòloga **Teresa Noguer**, l'optometrista **José Conchi García**, els infermers **Jonatan Callejas** i **Maria Carmen Vallés**, l'anestesiista **Anna Gomà**, el tècnic d'equipaments **José Luis Royo** i la logista **Sandra Porcar**, treballadora de Banc Sabadell que ha participat a la comissió en el marc de l'acord entre la Fundació i l'entitat bancària iniciat ja l'any 2009. Els professionals sanitaris d'Ulls del món han revisat la visió dels nens i nenes de les *wilaies* d'Auserd, Smara, l'internat 12 d'Octubre, el dispensari de 27 de Febrer i els territoris alliberats. S'han intervingut aquells que presentaven patologies a l'Hospital Nacional de Rabuni, mentre que s'ha treballat en el muntatge d'ulleres per als pacients amb problemes refractius.

Just després de la pediàtrica, del 9 al 23 d'octubre, ha tingut lloc la **comissió medicoquirúrgica** prevista per a aquest any als campaments. Ha estat encapçalada per la supervisora mèdica del programa, **Rebeca Atienza**, que estava acompanyada per les també oftalmòlogues **Ana María Tirado** i **Rosa Arroyo**, els infermers **Jonatan Callejas**, **Maria Carmen Vallés** i **Beatriz Serrano**, l'anestesiista **Julio Belmonte** i el logista **Rubén Torres**. Els voluntaris de la Fundació

han dut a terme visites a les *wilais* de l'Aaiun, Auserd, Dajla, Smara, Bol-la i al dispensari de 27 de Febrer, mentre que les intervencions quirúrgiques han tingut lloc a l'Hospital Nacional de Rabuni. Rebeca Atienza ha estat una setmana més als campaments per fer el seguiment de l'evolució dels pacients intervinguts.

[TORNAR A L'INICI](#)

ES FORMEN TÈCNICQUES D'OFTALMOLOGIA SAHRAUÍS

La Fundació ha posat en marxa els darrers mesos la formació de **quatre tècniques d'oftalmologia** per tal que passin a formar part de la plantilla del Servei d'Oftalmologia dels campaments sahraus, fins ara integrada només per tècnics masculins. Les professionals sanitàries han rebut coneixements en conceptes de **taller d'òptica**, de manera que puguin contribuir a la millora de la salut visual de la població amb defectes refractius.

La formació ha anat a càrrec d'un tècnic de la plantilla, **Mulay Ahmed**, treball que ha estat supervisat per la tècnica d'Òptica d'Ulls del món, **Sandra Barroso**, que del 12 al 23 de novembre s'ha desplaçat sobre el terreny per fer un **seguiment del treball** que s'està duent a terme a les diferents òptiques i tallers dels campaments. Entre les activitats organitzades en destaca la realització d'un **examen** per a les mencionades tècniques, en el qual han demostrat un bon nivell teòric i pràctic.

Durant l'últim trimestre s'han organitzat altres **formacions** per als tècnics d'oftalmologia sahraus. Del 9 al 19 d'octubre, **Amu Mohamed** ha dut a terme un curs d'actualització en coneixements de consulta, taller i refracció, mentre que **Jordi Holgado** ha estat el responsable d'impartir una formació sobre electromedicina del 23 d'octubre al 6 de novembre. El programa *Ulls del Sàhara* té actualment el **suport** de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) i dels ajuntaments d'Aretxabaleta, Hondarribia, Santa Coloma de Gramenet, Sitges i Villabona.

[TORNAR A L'INICI](#)

SEGUEIX LA CAPACITACIÓ EN OCULOPLÀSTIA A MAPUTO

Del 8 al 20 de novembre s'ha dut a terme una nova **comissió formativa** a l'Hospital Central de Maputo –la segona de l'any– amb l'objectiu de continuar capacitant els **oftalmòlegs, residents i tècnics** del centre en subespecialitats oftalmològiques.

La comissió s'ha estructurat en dos cursos sobre **òrbita i pròtesi ocular**: el primer d'ells ha anat a càrrec dels oftalmòlegs **Joan Prat i Sebastian Becker**, mentre que el segon s'ha celebrat de la mà del tècnic ocularista **Javier Laiseca**. Els cursos han inclòs sessions pràctiques, durant les quals s'han fet **42 visites i 29 intervencions** quirúrgiques a pacients amb patologies oculars, i s'han implantat **14 i adaptat 6 pròtesis oculars**.

La iniciativa forma part del **projecte formatiu** posat en marxa l'any 2005 en el marc del programa *Ulls de Moçambic*, que actualment compta amb la **col·laboració** de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), l'Obra Social "la Caixa", el Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat i la Fundação Calouste Gulbenkian.

[TORNAR A L'INICI](#)

BEQUES A L'ARGENTINA PER ALS OFTALMÒLEGS BOLIVIANOS

Els professionals de la xarxa d'atenció oftalmològica del municipi d'El Alto disposaran d'una **beca** per formar-se a l'Argentina en la tècnica quirúrgica de **facoemulsificació**, de manera que puguin atendre amb les màximes garanties d'èxit els pacients de l'atiplà bolivià que pateixen cataractes.

Es tracta d'una estada de tres mesos a l'**Hospital Central de Mendoza**, centre en el qual exerceix el supervisor mèdic del programa, **Hernán E. Gras**, que serà el responsable directe de la seva formació. El primer professional bolivià que gaudirà de la beca és **Wilmer Guisbert**, oftalmòleg de l'Hospital Municipal Corea, que els propers dies marxarà cap a terres argentines. Es preveu que ocupi la seva plaça una de les doctores que s'han especialitzat a l'Institut Nacional d'Oftalmologia (INO) gràcies a la col·laboració d'Ulls del món, **Shirley Cuentas**, de manera que se segueixi oferint atenció oftalmològica des dels **cinc centres sanitaris** dotats per la Fundació.

[TORNAR A L'INICI](#)

ACTIVITATS D'EDUCACIÓ PER A LA SALUT A LES COMUNITATS DE BOLÍVIA

La Fundació va organitzar el mes d'octubre visites a diferents **comunitats rurals** de l'àrea d'influència d'El Alto, amb l'objectiu de transmetre coneixements sobre presa d'agudesa visual i salut ocular bàsica a professionals vinculats amb l'**educació** de la població en temes de salut.

Es va prioritzar el treball amb el personal d'**atenció primària**, el qual es va capacitar amb relació a l'atenció, detecció i derivació de pacients. Així, es varen formar un total de **72 persones** entre educadors del programa *Centre de Desenvolupament Integral*, estudiants d'infermeria, vigilants de salut i professors. Així mateix, es van atendre un total de **99 persones** amb problemes oculars d'aquestes comunitats rurals.

El programa d'Ulls del món a terres bolivianes és possible gràcies al **suport** de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID) i la Fundació ONCE per a Llatinoamèrica (FOAL).

[TORNAR A L'INICI](#)

NOUS CURSOS A DISTÀNCIA PER ALS PROFESSIONALS DE MALI

La Fundació ha seguit aportant coneixements en **subespecialitats oftalmològiques** als **professionals sanitaris** malians, amb l'organització de **tres sessions** per videoconferència durant els mesos de novembre i desembre.

Les dues primeres s'han centrat en **ptosi i cirurgia de parpelles**, i han anat a càrrec del **Dr. Hachemi Nezzar**, que ha impartit la formació des del Centre Hospitalari Universitari Clermont-Ferrand, a França, lloc en el qual exerceix. El tercer curs l'ha impartit el **Dr. Claire Schwartz**, del Centre Hospitalari Universitari de Besançon, situat a l'est del país francès, i ha tractat de la transmissió de coneixements sobre **glaucoma congènit**. Les formacions han anat dirigides als **oftalmòlegs i residents** de l'Institut d'Oftalmologia Tropical d'Àfrica (IOTA), així com altres professionals del sector sanitari del país africà.

El projecte *Ulls de Mali* compta amb el **suport** del Govern Basc, els ajuntaments de l'Hospitalet de Llobregat i Matadepera i Caja Navarra. L'organització dels cursos ha estat possible gràcies a la **col·laboració** d'Alcon i Techno Trends.

[TORNAR A L'INICI](#)

BONA ACOLLIDA DE LA NIT DELS ULLS DEL MÓN A GALÍCIA

La Fundació ha organitzat amb èxit el seu acte anual de sensibilització i recaptació de fons a terres gallegues, coincidint amb el Xacobeo 2010. **A Noite dos Ollos do mundo** ha comptat amb el suport de gairebé **250 persones** i l'assistència d'unes **150**, mentre que la recaptació s'ha situat prop dels **150.000 euros**.

El sopar solidari ha tingut lloc el divendres **12 de novembre** al Parador Hostal dos Reis Católicos de Santiago de Compostel·la. La vetllada ha estat conduïda pel periodista **Fernando Ónega** i l'actriu **Uxía Blanco**, i ha comptat amb l'actuació musical de **Carlos Núñez**. Han donat suport a la iniciativa la **Confederació d'Empresaris de Galícia** i professionals del sector oftalmològic com ara el **Dr. Gómez-Ulla**, president de la Societat Espanyola de Retina i Vitreo, el **Dr. Fernández Vila**, president de la Societat Gallega d'Oftalmologia, i el **Dr. Sánchez Salorio**. Entre les personalitats destacades hi havia el president de la Xunta de Galícia, **Alberto Núñez Feijóo**, la secretària general de la Conselleria de Sanidad, **Sagrario Pérez** o el Valedor do Pobo, **Benigno López**.

EXPOSICIÓ FOTOGRÀFICA A L'IMO

L'**Institut de Microcirurgia Ocular de Barcelona (IMO)** ha acollit del 14 d'octubre al 14 de desembre **Amb altres ulls**, una exposició fotogràfica que pretenia sensibilitzar els pacients del centre sobre la precària situació oftalmològica dels països més pobres i les activitats que la Fundació duu a terme per fer-hi front. La mostra l'integraven **34 imatges** dels fotògrafs **Manel Esclusa** i **Elisenda Pons**, així com de voluntaris de la Fundació, relacionades amb els projectes de cooperació desenvolupats als campaments de refugiats sahraus, Bolívia, Moçambic i Mali.

Amb altres ulls es va inaugurar el dia 14 d'octubre, coincidint amb el **Dia**

Mundial de la Visió, amb un acte en el qual van intervenir el president i el vicepresident de la Fundació, **Rafael Ribó i Borja Corcóstegui**, entre d'altres. Enguany, la jornada de conscienciació s'ha centrat en els resultats assolits pel programa *Visió 2020: el Dret a Veure-hi* quan falta una dècada per assolir la data clau del 2020. La Fundació va aprofitar aquesta data per difondre el seu **espot publicitari** en algunes de les principals cadenes de **televisió** (Televisió Espanyola, la Xarxa de Televisions Locals de Catalunya, Barcelona Televisió, Canal Metro i V Televisión), que van emetre diverses projeccions en espais solidaris.

[TORNAR A L'INICI](#)

PRESENCIA INTERNACIONAL DE LA FUNDACIÓ

Ulls del món ha participat en aquest últim trimestre de l'any a la trobada que celebra anualment l'**Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa** (IAPB), de la qual la Fundació forma part del Consell Assessor. La representació a la reunió, celebrada els dies 11 i 12 d'octubre a Ginebra, ha anat a càrrec del president i la directora general, **Rafael Ribó i Núria Ramon**, que han pogut conèixer de primera mà les **iniciatives** que s'han desenvolupat els darrers mesos en la lluita contra la ceguesa evitable a nivell mundial, així com compartir **experiències** amb els principals actors involucrats en aquest treball.

La Fundació també ha estat present al **Congrés Portuguès d'Oftalmologia**, celebrat del 2 al 4 de desembre a Vilamoura (Algarve). La trobada, que enguany arribava a la 53a edició, ha permès divulgar els objectius i resultats dels projectes de cooperació d'Ulls del món als **professionals sanitaris** portuguesos, que hi col·laboren de forma activa, especialment pel que fa al projecte *Ulls de Moçambic*. Ho ha fet a través d'un **estand informatiu** atès per la cap de Comunicació, **Elisenda Rom**.

ULLS DEL MÓN ALS MITJANS

L'organització de La Nit a terres gallegues i de l'exposició a l'IMO han centrat l'atenció dels mitjans de comunicació en els darrers mesos. Així, el **sopar solidari** de Santiago ha aparegut als mitjans escrits *La Voz de Galicia*, *El Correo Gallego* o *El Xornal de Galicia*, a les cadenes Televisió de Galícia i Correo TV, i a diferents emissores de ràdio com ara Radio Voz, Radio Obradoiro i Radiofusión. Per la seva banda, l'exhibició de la mostra **Amb altres ulls** a l'Institut de Microcirurgia Ocular s'ha difós en mitjans generalistes com ara *La Vanguardia* i *El Periódico de Catalunya*, en la publicació especialitzada *Diario Médico* o a les agendes culturals de Televisió de Catalunya i Barcelona Televisió.

També ha tingut protagonisme mediàtic la delegació d'Ulls del món a **Euskadi** que, en el marc del Dia Mundial de la Visió, ha aparegut en mitjans com ara *Diario Vasco*, *Noticias de Gipuzkoa* i *Iruxuloko Hitza*, entre d'altres.

[TORNAR A L'INICI](#)

L'ENTREVISTA

Nom: Bibiana Ruberte de la Iglesia
Edat: 31 anys
Professió: coordinadora del programa *Ulls del Sàhara*
Vaig néixer a: Reus i **visc a:** Barcelona
Estic en contacte amb Ulls del món des de: l'any 2006

La Bibiana Ruberte s'ha desplaçat durant dos mesos als campaments de refugiats sahrauís per coordinar i seguir de primera mà les activitats organitzades sobre el terreny durant l'últim trimestre de l'any. La seva estada ha coincidit amb el polèmic desallotjament que l'exèrcit marroquí ha dut a terme al campament de la dignitat d'Agdeim Izik, que reclamava unes millors condicions de vida per a la població sahrauí, i els posteriors enfrontaments a la ciutat de l'Aaiun, al Sàhara Occidental. Aprofitem per parlar d'aquest i d'altres temes amb la coordinadora del programa *Ulls del Sàhara*, quan es compleixen dos anys des que va assumir el càrrec.

Tot i estar a més de 500 quilòmetres de distància, com s'han viscut els incidents des dels campaments de Tindouf?

En general els hem viscut amb nerviosisme i confusió, sobretot per la

desinformació dels primers dies i pel fet que el desmantellament del campament va coincidir amb l'inici de les negociacions entre les dues parts del conflicte a Nova York. La població sahrauí refugiada demanava als representants del Front Polisario un retorn a les armes i reclamava a la comunitat internacional respecte pels drets humans als territoris ocupats. Val a dir que el personal desplaçat d'Ulls del món en aquells moments no vàrem tenir sensació d'inseguretat i que vàrem poder implementar les activitats tal com estaven previstes.

Es pot avançar alguna cosa de l'estudi de gènere que la Fundació ha dut a terme aquest període en el marc del programa Ulls del Sàhara?

Al llarg dels darrers anys, hem detectat que el percentatge de dones que rep atenció oftalmològica i òptica és menor que el percentatge d'homes (aquesta situació s'agreuja encara més si tenim en compte que la població refugiada sahrauí és eminentment femenina). Considero que l'èxit dels resultats dels nostres programes depèn, en gran mesura, de la capacitat d'oferir respostes diferenciades a les necessitats de les dones i els homes. Per aquesta raó vàrem contractar la tècnica experta en gènere, Paula Señán, que s'ha desplaçat dos mesos als campaments amb l'objectiu d'identificar les variables que incideixen negativament en l'assistència de les dones als serveis d'oftalmologia.

Com valoren el paper de la contrapart, el Ministeri de Salut i el Servei d'Oftalmologia, ara que ja fa un temps que assumeixen responsabilitats?

L'any 2008 vàrem iniciar el traspàs de la responsabilitat de gestió del projecte als principals actors locals, que van assumir noves tasques com ara la detecció de les necessitats o la posada en marxa d'activitats de prevenció i formació. Aquesta nova estratègia d'intervenció pretenia reorientar el projecte cap a una progressiva sostenibilitat, tenint en compte les restriccions d'un context inhòspit i geogràficament i econòmicament tancat. Amb la renovació del conveni entre el Ministeri de Salut i Ulls del món (maig de 2010) i, d'acord amb els resultats dels darrers anys, podem dir que aquesta assumpció de responsabilitats es va assolint de manera progressiva.

Per primera vegada es duu a terme un programa pluriennal al Sàhara (2010-2012). Això representa un repte, oi?

Des que es va iniciar el projecte, l'any 2001, sempre s'havien plantejat intervencions per anualitats. Presentar un programa pluriennal constata l'enfortiment i el creixement de la Fundació i suposa també l'assumpció d'una nova responsabilitat per a tot l'equip operatiu: la d'establir nous reptes i objectius amb la mentalitat de voler fer les coses el millor possible. En l'àmbit personal, ser coordinadora d'aquest programa implica una responsabilitat social important que s'accentua encara més durant els desplaçaments a terreny. Val a dir que és molt fàcil dur a terme aquesta tasca tenint el suport dels companys i companyes d'Ulls del món, dels voluntaris i voluntàries que any rere any fan realitat les activitats i d'una contrapart local que treballa perquè el nostre programa assoleixi els objectius.

Com explicaries què són els campaments i què s'hi viu a una persona que no hi ha estat mai?

Els campaments de refugiats i refugiades sahrauis s'organitzen en quatre *wilaies* que les han anomenat com les principals ciutats del Sàhara Occidental: l'Aaiun (la capital del Sàhara Occidental), Smara (la ciutat sagrada), Dajla (la ciutat portuària més important) i Auserd (una petita ciutat de l'interior del país). Cada *wilaia* està dividida en *daires* i cada *daira* en quatre barris. Cada família sahrauí té una haima que els protegeix de les dures condicions climàtiques i que simbolitza el seu esperit nòmada i els recorda que cada dia estan més a prop de casa seva. Als campaments de seguida t'hi sents com a casa: és el lloc que t'allunya dels dimonis de les rutines de la vida.

FES-TE'N SOCI

FES-TE'N VOLUNTARI

COL·LABORA

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest [missatge](#), indicant-nos que no te l'enviem més.

D'acord amb l'establert a la Llei de Protecció de Dades de Caràcter Personal, t'informem que les teves dades estan incloses en un fitxer automatitzat propietat d'Ulls del món. Per a la cancel·lació dels drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició, et pots posar en contacte amb nosaltres.

ORRINT FIS ILLS AI MÓN

Tamarit, 144-146, entl. 2a · 08015 Barcelona · T: +34 93 451 51 52 · F: +34 93 451 47 77

www.ullsdelmon.org · fundacio@ullsdelmon.org

